

Programfag i programområde for ”Språk, samfunnsfag og økonomi”

SPRÅKFAG

INTERNASJONAL ENGELSK VG2

Språk og språklæring

Hovedområdet dreier seg om kunnskap om det engelske språket og ulike strategier for å fremme egen språklæring. Det omfatter kunnskap om grunnleggende trekk ved engelsk språkbruk, og om språkvarianter av engelsk utenfor det angloamerikanske kjerneområdet. Videre innebærer det kunnskap om språkets oppbygning på setnings- og tekstnivå og bevissthet om språklige virkemidler i ulike sjangrer. Det dreier seg om videreutvikling av språkkompetansen med et bevisst forhold til egne læringsmål og strategier.

Kommunikasjon

Hovedområdet dreier seg om forståelse og formidling av mening gjennom språket. Det omfatter videreutvikling av skriftlige og muntlige språkferdigheter. Hovedområdet dreier seg også om oppbygging av tekster og kommunikasjon gjennom tekster satt sammen av tekst, lyd, bilde og bevegelse, også kalt sammensatte tekster, samt gjennom oppbygging av et generelt ordforråd og terminologi innenfor utvalgte fagområder. Tilpassing av språkbruk i ulike sosiale, kulturelle og faglige situasjoner står sentralt i hovedområdet.

Kultur, samfunn og litteratur

Hovedområdet dreier seg om sentrale emner knyttet til internasjonalt samarbeid, kulturforståelse, litteratur, ulike typer medier og kulturytringer fra den engelskspråklige verden. Det dreier seg om utfordringer det internasjonale samfunnet står overfor og kommunikasjon på tvers av kulturforskjeller og ulike verdssystemer.

SAMFUNNSFAGLIG ENGELSK VG3

Språk og språklæring

Hovedområdet dreier seg om kunnskap om det engelske språket og valg og vurdering av ulike strategier for å fremme egen språklæring. Det omfatter kunnskap om grunnleggende trekk ved engelsk språkbruk og sammenhengen mellom språk, kultur og samfunn og bruk av språklige virkemidler i ulike typer tekster. Vurdering av egen språklæring i forhold til oppsatte mål inngår i hovedområdet.

Kommunikasjon

Hovedområdet dreier seg om formidling av mening gjennom språket. Det dreier seg om videreutvikling av skriftlige og muntlige språkferdigheter, og om oppbygging av et rikt og nyansert ordforråd for å kommunisere om samfunnsfaglige emner. Kommunikasjon omfatter også presis og sammenhengende framstilling i en rekke muntlige og skriftlige sjangrer, inkludert sammensatte tekster. Tilpassing av språkbruk til ulike sosiale, kulturelle og samfunnsfaglige sammenhenger inngår i hovedområdet.

Kultur, samfunn og litteratur

Hovedområdet dreier seg om sentrale emner knyttet til kultur og samfunn i den engelskspråklige verden, og omfatter sakprosa, litteratur og andre kulturytringer. Det

dreier seg om politiske, sosiale og økonomiske forhold i noen engelskspråklige land, med vekt på Storbritannia og USA. Det omfatter også historiske hendelser og prosesser som har påvirket utviklingen av det britiske og det amerikanske samfunnet. Det dreier seg også om aktuelle spørsmål og regionale og internasjonale konflikter i den engelskspråklige verden.

ENGELSKSPRÅKLIG LITTERATUR OG KULTUR

Språk og språklæring

Hovedområdet dreier seg om kunnskap om det engelske språket og valg og vurdering av ulike strategier for å fremme egen språklæring. Det omfatter kunnskap om grunnleggende trekk ved engelsk språkbruk og sammenhengen mellom språk, kultur og samfunn og bruk av språklige virkemidler og stilistiske trekk i litterære tekster. Vurdering av egen språklæring i forhold til oppsatte mål inngår i hovedområdet.

Kommunikasjon

Hovedområdet dreier seg om formidling av mening gjennom språket. Det dreier seg om videreutvikling av skriftlige og muntlige språkferdigheter, og om å bygge opp et rikt og nyansert ordforråd for å kunne kommunisere om emner knyttet til litteratur, kultur og samfunn. Kommunikasjon omfatter også presis og sammenhengende framstilling i en rekke skriftlige og muntlige sjangrer, inkludert sammensatte tekster. Tilpassing av språkbruk til ulike sosiale og faglige situasjoner knyttet til litteratur og kultur står sentralt i hovedområdet.

Kultur, samfunn og litteratur

Hovedområdet dreier seg om sentrale emner knyttet til litteratur og kultur i den engelskspråklige verden, og omfatter litterære tekster og andre kunstneriske uttrykksmidler, som bildende kunst, teater, musikk og arkitektur fra ulike tidsepoker og deler av verden. Det dreier seg om sammenhengen mellom tekst, kultur og samfunn. I tillegg omfatter hovedområdet historiske prosesser som har ført til utbredelsen av engelsk språk og angloamerikansk kultur, og aktuelle spørsmål i det internasjonale kultur- og nyhetsbildet.

Faglærer du kan snakke med: Solveig Klungsøyr

FREMMEDSPRÅK FRANSK, SPANSK, TYSK NIVÅ I/II/III

Språklæring

Hovedområdet språklæring omfatter innsikt i egen språklæring og språkbruk. I hovedområdet inngår strategier som vil kunne øke læringsutbyttet i faget: bevisst bruk av hensiktsmessige læringsstrategier, definering av egne læringsbehov, formulering av mål, valg av arbeidsmåter, bruk av hjelpemidler og vurdering av arbeidsprosess og måloppnåelse. Sentralt i hovedområdet er tilegnelsen av et variert ordforråd, språkstrukturer på setnings- og tekstnivå og innsikt i bruk av språket. Utforsking av likheter og ulikheter mellom morsmålet og målspråket inngår i hovedområdet språklæring. Kritisk bruk av ulike kilder inngår også.

Kommunikasjon

Hovedområdet kommunikasjon dreier seg om formidling av mening gjennom fremmedspråket. Det omfatter lytting, lesing, skriving, muntlige framstillinger og muntlig spontan samhandling som er knyttet til ulike kommunikasjonssituasjoner, medier, sjangere og språkfunksjoner. Det omfatter også språklig repertoar som

ordforråd, setningsbygging og tekstsammenheng, språklige ferdigheter og kommunikasjonsstrategier som er nødvendige for å mestre ulike situasjoner. Hovedområdet dekker bruk av språket i varierte og autentiske situasjoner og tilpasset den aktuelle situasjonen.

Språk, kultur og samfunn

Hovedområdet språk, kultur og samfunn dreier seg om kulturforståelse i vid forstand. Det omfatter emner knyttet til ulike sider ved målgrupplandenes samfunnsliv og kultur og bevisstgjøring om kulturelle likheter og ulikheter og hva de betyr for kommunikasjon. I hovedområdet inngår også interkulturelle aspekter i møtet mellom egne kulturelle erfaringer, forutsetninger og holdninger og språkområdenes tekster og kulturuttrykk som film, sport, musikk og billedkunst. Hovedområdet omfatter også ulike typer tekster, nyhetsmedier og kulturelle uttrykksformer.

Kultur og kommunikasjon

- Kunne du tenke deg å jobbe i et internasjonalt miljø?
- Er du god til å kommunisere?
- Liker du å jobbe med film, reklame, nettsider og bilder?
- Liker du å lage sammensatte tekster?
- Liker du praktiske, muntlige fag?

Svarer du **ja** på ett eller flere av disse spørsmålene er kommunikasjon og kultur noe for deg.

For å få vite mer, kan du ta en prat med lærerne i fremmedspråkene.

Kommunikasjon og kultur 1 (Vg2)

Kurset er delt opp i to hovedområder:

Det ene omfatter musikk, bilder, grafikk, skriftlige og muntlige tekster som viser hvordan ulike kulturer tenker og handler.

Det andre legger vekt på kommunikasjon mellom enkeltmennesker, grupper og organisasjoner.

Hovedområder

Kultur- og kommunikasjonsteori

Hovedområdet omfatter ulike sider ved kulturbegrepet og forholdet mellom kultur, samfunn og individ, subkulturer og normer. Kultur forstås som kontekst for kommunikasjon, både på situasjonsnivå og samfunnsnivå. Språk- og tekstvitenskapelige, litterære og estetiske teorier og metoder som redskap for tolkning, analyse og vurdering inngår i hovedområdet. Det dreier seg om hvordan historiske, sosiale og kulturelle forhold skaper forutsetninger for tekster og kommunikasjon, og hvordan tekster og kommunikasjon samtidig bidrar til å skape, opprettholde eller utfordre disse forholdene.

Tekst

Hovedområdet omfatter samtidstekster knyttet til ulike kulturers tenkemåter og handlingsmønstre. Tekstbegrepet forstås som vidt og mangfoldig. Det omfatter muntlige og skriftlige verbaltekster, men også sammensatte tekster som inkluderer ikke-verbale uttrykksformer som bilde, musikk og grafikk.

Kommunikasjon

Hovedområdet dreier seg om muntlige, skriftlige og ikke-verbale kommunikasjonsprosesser med vekt på samhandling mellom individer, og i og mellom grupper og organisasjoner. Det omfatter kommunikasjonsmønstre i ulike nasjonale eller kulturelle fellesskap, og hva som skjer når deltakere fra ulike fellesskap kommuniserer med hverandre. I hovedområdet inngår også hvordan forskjellige medier er med på å skape muligheter og begrensninger for samhandling.

Kompetansemål

Kultur- og kommunikasjonsteori

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for og reflektere over ulike måter å betrakte kultur på i et kommunikativt perspektiv
- diskutere forholdet mellom kultur, individ og samfunn med utgangspunkt i konkrete ytringer
- bruke redskaper fra kultur- og kommunikasjonsteorier i analyse av ulike kulturelle ytringer fra egen samtid

Tekst

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte sammenhengen mellom tekst og samfunn med utgangspunkt i samtidstekster fra forskjellige deler av verden
- analysere teksters kommunikative funksjoner
- skape egne tekster tilpasset ulike kommunikasjonssituasjoner
- vurdere egne og andres tekster ved hjelp av teorier om språk og tekst

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte hvordan kommunikasjon påvirkes av sosiale faktorer, som makt, kjønn, alder og sosial og økonomisk bakgrunn
- gjøre rede for hvordan ulike medier skaper ulike forutsetninger for kommunikasjon
- analysere forholdet mellom en konkret kommunikativ aktivitet, situasjonen den foregår i, og de kulturelle og samfunnsmessige rammene for aktiviteten
- drøfte eksempler på ulike utfordringer ved tverrkulturell kommunikasjon
- presentere et emne, faglig eller kunstnerisk, tilpasset en gitt kommunikasjonssituasjon
- vurdere kommunikative aspekter ved egne og andres presentasjoner og gi konstruktiv tilbakemelding til andre

Kommunikasjon og kultur 2 og 3 (Vg3)

I VG3 finnes to varianter:

Kommunikasjon og kultur 2 (VG3)

Faget dreier seg om møter mellom kulturer og hvordan kulturer forandrer seg. Her vil man jobbe med å forstå og formidle tekster på ulike måter. Tekstene vil være hentet fra bla politikk, kunst og underholdning.

Kommunikasjon og kultur 3 (VG3)

Faget dreier seg om hvordan vi kommuniserer i ulike situasjoner innenfor vår egen og i møte med andre kulturer. Dette faget legger vekt på å forstå hvordan kulturer du vokser opp i preger din forståelse av verden.

Vi tilbyr vanligvis bare det ene faget. Sist var det KK 2.

Kommunikasjon og kultur 2

Hovedområder

Kultur- og kommunikasjonsteori

Hovedområdet dreier seg om sentrale forståelsesformer og analysemåter innen kultur og kommunikasjon. Det dreier seg om hva som skjer i møtet mellom kulturer, og hvordan kulturer endres. Hovedområdet omfatter fenomenene tradisjon, modernitet og postmodernitet. Allmenne tekstteorier som retorikk, diskursanalyse og fortellingsteori inngår i hovedområdet.

Tekst

Hovedområdet dreier seg om tekstens oppbygging på ulike nivåer, om tekstenes individuelle kjennetegn i en særskilt situasjon, og om kulturers sjangernormer. Det dreier seg om hvordan et samfunn består av ulike tekstkulturer med ulike oppgaver, som opplysning, politikk, samfunnsstyring, religion, kunst og underholdning. Hovedområdet omfatter hvordan normer for produksjon og vurdering av tekster utvikles og forandres i forskjellige tekstkulturer. Sammenlikning av tekster fra ulike tekstkulturer inngår i hovedområdet.

Kompetansemål

Kultur- og kommunikasjonsteori

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for ulike teorier om forholdet mellom kultur og tekst
- analysere og drøfte hvordan kulturer utvikles og forandres gjennom kommunikasjon
- gjøre rede for fenomenene tradisjon, modernitet og postmodernitet

Tekst

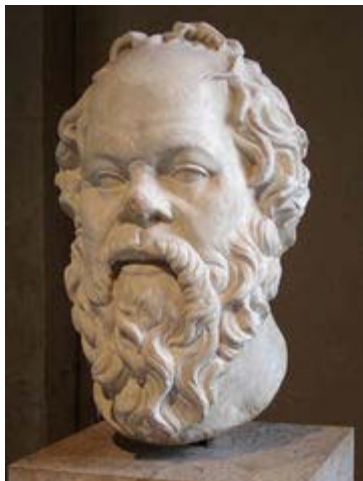
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare hvordan tekster er bygd opp av grammatiske, tekstuelle og estetiske elementer
- forklare hvordan sjangermønstre i tekster utvikles og endres over tid
- drøfte forholdet mellom tekst og virkelighet i fiksjonstekster og sakprosatetekster
- velge ut og bruke egnede analysemetoder fra ulike tekstteorier på forskjellige typer tekster
- tolke tekster fra et bredt spekter av epoker og kulturer
- gjøre rede for samspillet mellom ulike uttrykksformer, som språk, bilde, musikk og grafikk i sammensatte tekster fra ulike medier
- gjennomføre et selvvalgt skriftlig fordypningsarbeid i analyse av tekst og presentere det for et publikum

Faglærer du kan snakke med om kultur og kommunikasjon : Eirik Holmen

SAMFUNNSFAG

Historie og filosofi

Programfaget skal danne grunnlag for både allmenndannelse, økt selvinnsikt og videre studier (uavhengig av hvilket videre studie man velger).

Faget historie og filosofi har som formål å bidra til økt forståelse av samtiden ved å studere den historiske utvikling fra antikken til i dag. Hovedpoenget er å studere hvordan menneskers tanker og ideer har påvirket og formet samfunnet, og motsatt, hvordan samfunnet i de ulike historiske epokene har preget menneskers tanker, holdninger og levemåte. Studiet stimulerer til refleksjon, og oppøver elevens evne til å tenke kritisk.

PROGRAMFAG	HOVEDOMRÅDER					
Historie og	Oldtid og	Antikken og	Middelalder og	Renessanse og	Opplysningstid og	Nyere tid og

filosofi 1	myter	samtalen	kildebruk	forklaring	perspektiver	kritisk tenkning
Historie og filosofi 2	Mennesket i moderne tid	Kunnskap og sannhets-søken	Eksistens og mening	Fellesskap, produksjon og forbruk	Politiske ideer og ideologier	Historieforståelse, historiebevissthet og historiebruk

Faget er fordelt over to år, Historie og filosofi 1 (fem timer), og Historie og filosofi 2 (fem timer). I historie og filosofi 1 kan man bli trukket ut til muntlig eksamen. I historie og filosofi 2 vil man kunne bli trukket ut til både skriftlig og muntlig eksamen.

Faglærer du kan snakke med: Hårek Sande

ØKONOMISTYRING OG ØKONOMI OG LEDELSE

OVERSIKT OVER Hovedområdene

Programområde Økonomistyring	Programområde Økonomi og ledelse
Hovedområder: Næringsliv og samfunn Økonomistyring Etikk og miljø	Hovedområder: Bedrift og samfunn Markedstilpasning og produksjonsplanlegging Organisasjon og ledelse

Programfaget økonomi og ledelse bygger på programfaget økonomistyring. Programfagene skal bidra til å utvikle kompetanse i økonomistyring, bedriftsledelse og organisering som forutsetning for effektiv ressursforvaltning. Programfaget skal også bidra til forståelse for samspillet mellom økonomi, miljø og teknologi og fremme markedstilpasning, investering og produksjon i tråd med prinsipper for bærekraftig utvikling.

Opplæringen er allmenndannende, studieforbereidende og yrkesrettet. Den bidrar til å øke kompetansen om hvordan en virksomhet drives og utvikles og øker forståelsen for etiske og miljømessige konsekvenser ved næringsvirksomhet. Et formål er å gi innsikt i bedriftens arbeidsoppgaver og beslutningsprosesser og gi grunnlag for å forstå den rollen private og offentlige bedrifter og organisasjoner spiller i samfunnet.

I programfaget **økonomistyring** vil du blant annet lære å sette opp priskalkyler og budsjetter samt føre og analysere regnskap. I tillegg legges det vekt på temaer som arbeidsmiljø og helse – miljø og sikkerhet (HMS).

I programfaget **økonomi og ledelse** vil du få kunnskaper om bedriftsøkonomisk analyse og beslutninger for å bedre lønnsomheten. Du lærer blant annet om hvordan bedriften bør tilpasse seg i markedet, investeringer, beregne bedriftens pengebehov og finanskostnader. Du vil også få kunnskaper om ledelse og organisasjonsstrukturer.

Opplæringen legger til rette for bruk av ulike læringsarenaer som kan gi både en teoretisk og praktisk tilnærming til faget og stimulere til kontakt og samarbeid med arbeids- og næringsliv. Læringsarbeidet legger til rette for varierte arbeidsformer og utstrakt bruk av IKT-baserte verktøy (regneark, tekstbehandling, Internett, presentasjonsverktøy og regnskapsprogram).

Hvorfor velge programfagene økonomistyring og økonomi og ledelse:

- Allmenndannende fag
- Gir godt grunnlag for studier på universitet og høyskoler
- Gir nesten ubegrensede yrkesvalg
- Gir gode jobb-, karriere- og lønnsmuligheter
- Virkelighetsnære fag
- Mye bruk av IKT
- Samarbeid med arbeids- og næringsliv
- Varierte arbeidsmetoder
- Nyttig kunnskap i alle yrker
- Interessante, tidsriktige og moderne fag

Hvem kan velge faget:

Alle som skal jobbe i bedrifter må forholde seg til mennesker og til bedriftens økonomi. Det er vanskelig å jobbe i dagens samfunn uten å møte på økonomiske problemstillinger. Programfagene er derfor relevante uansett videre studier og yrkesvalg. I tillegg så gir fagene god trening i bruk av IKT og gode muligheter for jobb etter videregående opplæring. Fagene gir deg faglig tyngde for å studere økonomi videre. Du kan for eksempel bli siviløkonom, revisor, regnskapsfører, eiendomsmegler eller drive med forretningsjuss.

Faglærere du kan snakke med: Reidun Kviebakk, Egil Weltzien Holst.

Markedsføring og ledelse 1 og 2

Fagets innhold

I faget markedsføring, strategi og ledelse lærer du om bedrifters markedsførings- og salgsaktiviteter. Faget gir deg blant annet innføring i sentrale markedsføringsteorier og strategier knyttet til personalledelse, organisasjonens indre liv og samfunnsansvar. I dagens samfunn har forbrukerne mange ulike valgmuligheter. I Markedsføring, strategi og ledelse lærer du hvordan organisasjonene arbeider for å synliggjøre tilbudene og påvirke forbruket. Faget gir deg også økt innsikt i betydningen av menneskelige ressurser som et av de viktigste konkurransefortrinn for norske organisasjoner i framtiden.

Noen av temaene faget tar for seg:

Marked og målgrupper

- Hvordan kan vi avdekke kundens behov?
- Hvordan finner man de beste kundene?

Psykologi og kjøpsatferd

- Hva tenker kunden?
- Hvordan kan vi nå kunden?

Markedskommunikasjon:

- Hva vet vi om mediene?
- Hvordan kan vi lage god reklame?
- Hvordan kommuniserer man best?

Produkt og merkebygging:

- Kan vi videreutvikle produktet vårt?
- Hvordan kan det bli en merkevare?

Forutsetninger for å ta faget:

Ingen spesielle forutsetninger kreves. Det er all grunn til å lykkes i dette faget.

Faglærere du kan snakke med: Reidun Kviebakk, Egil Weltzien Holst, Ruth-Wenche Vinje

Politikk, individ og samfunn

Sosiologi og sosialantropologi

Programfag: VG2

Sosiologi og sosialantropologi er et programfag i programområde for samfunnsfag og økonomi. Faget går over 5 uketimer. Elevene kan trekkes ut til en muntlig eksamen. Det kreves ingen spesielle forutsetninger.

Sosiologi og sosialantropologi gir deg muligheter til å jobbe med mange områder innen for samfunnsliv, både i Norge og i utlandet. Du lærer deg hvordan du kan se sammenhenger i samfunnet på nye måter, og du vil lære å kunne komme med ulike forklaringer på hvorfor vi lever som vi gjør. I den senere tid er det mange sosiologer og sosialantropologer som jobber som konsulenter i bedrifter og organisasjoner som trenger kompetanse og innsikt i å forstå hvordan vi mennesker oppfører oss og lever sammen. For eksempel på sykehus, i politiet i reklamebyråer, og i bedrifter som har mye samarbeid med andre land.

Hva handler programfaget sosiologi og sosialantropologi om?

Begynner du å snakke med mannen som sitter ved siden av deg på bussen? Spør du kassadamen i dagligvareforretningen hva hun skal ha til middag i dag? Går du i bikini på skolen en varm sommerdag? Ikke det? Slike sosiale regler er blant de temaer vi utforsker i faget sosiologi. Hva slags sanksjoner fortjener de som bryter disse og andre normer i samfunnet? Sosiologi tar for seg sosialisering, normer og regler, og faget tar opp de sosiale mekanismene som bor i oss mennesker. Faget diskuterer også forskjeller i samfunnet. Hvorfor går du på den videregående skolen du går på? Hvem påvirker dine valg? Hvorfor er det så store forskjeller på de ulike videregående skolene i Oslo?

Er du glad i å reise og lære om andre kulturer? Da er sosialantropologi et fag for deg. Hvordan det er å vokse opp i andre deler av verden, for eksempel på Papua Ny Guinea? Hva er egentlig fordommer, og hvorfor har vi dem? Kan vi forstå hvorfor noen mener det er riktig å drepe andre på grunn av ære? Hvorfor blir noen så sinte når en avis trykker tegninger av Muhammed? Ja, hvorfor handler så mange kriger om religion? Og hvordan skal vi kunne få best mulig kunnskap om hvordan samfunnet egentlig fungerer? Er det best å lage et spørreskjema, eller må vi intervju folk? Eller kanskje man også kan observere hva folk faktisk gjør i tillegg til det de sier de gjør?

Kort sagt handler faget sosiologi og sosialantropologi om hvordan samfunnet fungerer. Elevene skal tilegne seg den teoretiske bakgrunnskunnskap som gjør det enklere å forstå samfunnet rundt oss generelt og aktuelle hendelser spesielt.

Det er fem hovedområder i faget:

Hovedområdet **samfunnsvitenskapelige tenkemåter** handler om tenkemåter i sosiologi og sosialantropologi, sosial atferd og sosiale systemer. Det dreier seg også om hvordan samfunnsforskeren innhenter kunnskap om samfunnet.

Hovedområdet **kulturforståelse** handler om likheter og forskjeller mellom kulturer. Det dreier seg også om stabilitet og endring i kulturer, familie- og slektskapsordninger, ekteskapets funksjoner og religionens betydning for individ og samfunn.

Hovedområdet **sosialisering** dreier seg om sosialisering i ulike kulturer, primær- og sekundærgrupper og om massemediens rolle i sosialiseringen. Det handler også om kommunikasjon mellom mennesker og sosiale avvik.

Hovedområdet **produksjon og arbeid** handler om produksjon i ulike kulturer og tidsepoker og om arbeidets betydning for individ og samfunn. Det dreier seg om organisasjonsteorier, arbeidsmiljø, kunnskaps- og informasjonssamfunnet og internasjonal arbeidsdeling.

Hovedområdet **fordeling av goder** handler om makt og fordelingsspørsmål i forhold til politiske ideologier. Det dreier seg også om lagdeling, klasser, sosial ulikhet og mobilitet.

Arbeidsformer

Sosiologi og sosialantropologi gir mulighet for mange varierte arbeidsformer. Vi bruker IKT aktivt, og elevene jobber mye i grupper med framføringer. Elevene får også mye skrive trening og det legges opp til mye valgfrihet i forhold til temaer elevene ønsker å fordype seg i. Film inngår som en viktig del av undervisningen.

Politikk og menneskerettigheter

VG3

Politikk og menneskerettigheter er et programfag i programområde for samfunnsfag og økonomi. Faget går over 5 uketimer i ett år.

Dette faget gjør deg i stand til å forstå, diskutere og forklare norsk og internasjonal politikk. Her er eksempler på sentrale problemstillinger i faget:

- Hvorfor mener flertallet på Stortinget at elever på Østlandet må lære nynorsk?
- Hvorfor risikerer norske soldater å dø som Nato-soldater i Afghanistan?
- Hvem har makt i Norge?
- Hvor lite makt har Norge i verden?
- Hvorfor er det ikke mulig for noen norsk regjering å stenge Norge helt for flyktninger?
- Hvordan kan du som norsk ungdom påvirke de beslutningene som angår deg, for eksempel om gratis læremidler i skolen eller om hvordan vi kan hindre at Golfstrømmen snur som følge av global oppvarming?
- Hvorfor har en same i Finnmark mindre makt enn en tradisjonell "norsking" fra Ullern?
- Skal tortur tillates hvis det kan hindre en fremtidig terrorhandling?

- Bør USA gå til krig mot stater landet ikke liker?
- Er det lurt av Norge å fortsette å stå utenfor EU?
- Hvordan har de internasjonale menneskerettighetene ført til at norske barn nå i større grad enn før kan bestemme om de vil bo hos mor eller far etter en skilsmisse?

Nedenfor kan du lese litt mer om de ulike hovedområdene i politikk og menneskerettigheter:

Politiske prosesser og institusjoner handler om politisk innflytelse og sammenhenger mellom verdier og politiske handlinger i Norge. Vi ser på hvordan partiene, mediene, Stortinget, regjeringen, interesseorganisasjoner og andre aktører deltar i den dragkampen som politikk er.

Demokrati og medborgerskap dreier seg om kontinuitet i og brudd på demokratiske tradisjoner og nødvendige betingelser for medborgerskap og demokratiske styreform. Det handler også om urfolks, nasjonale og etniske minoriteters stilling innenfor demokratiet.

Internasjonale systemer og aktører handler om politiske systemer, avtaler og viktige internasjonale aktører. Makt og maktbruk mellom stater. i hovedområdet. Medienes innflytelse i internasjonal politikk.

Internasjonale samarbeidsforhold og konflikter dreier seg om samarbeidsformer og regionale og globale konflikter. Det omfatter problemstillinger knyttet til fred, sikkerhet og miljø.

Menneskerettighetenes verdigrunnlag handler om utviklingen av menneskerettighetene og det etiske og juridiske grunnlaget for menneskerettighetene.

Faglærere du kan snakke med: Eirik Holmen, Odd Haukli, Torbjørn Tvedt

Sosialkunnskap

Programfagsenhet:
SOSIALKUNNSKAP VG3

(under programfag politikk,
individ og samfunn)

Har du noen gang tenkt over hva barneoppdragelsen betyr for personlighets-utviklingen din? Hvorfor ble jeg akkurat slik jeg er? Naturforskerne vil kanskje hevde at forklaringen ligger i genene dine, men det er ikke hele forklaringen. Miljøet vi vokser opp i og lever i, påvirker oss og former oss. Dette lærer du om i sosialkunnskap.

Og hva med kjærester og samlivspartnere? Det er ikke alltid slik at lykkeprinsen og lykkeprinsessa finner hverandre, for de færreste mennesker på jakt etter en partner er på riktig sted til riktig tid. Samliv utgjør en sentral del av livsløpet for de fleste mennesker, og i dette faget får du innsikt i teorier om valg av samlivspartner, årsaker til samlivsbrudd og forebygging av samlivsproblemer. Hvem er forresten det sterke kjønn? Og det svake? Livet er ikke alltid en dans på roser. Få mennesker lever et helt liv uten problemer og kriser.

Sosialkunnskap tar for seg temaer som psykiske kriser, omsorgssvikt, barnemishandling, samlivsproblemer, aldring, kriminalitet og rusmiddelmisbruk. Hva er det som gjør at Norge, som et av verdens rikeste land, ikke klarer å ta vare på sine eldre, syke og mennesker i en vanskelig livssituasjon? Vi lever i et godt utviklet velferdssamfunn med rett til både velferd og frihet, men alle får likevel ikke tilgang til slike goder. Antall nyfattede i Norge øker, og vi har store utfordringer knyttet til innvandring, eldreomsorg og funksjonshemmede. Hvordan kan samfunnet bli mer inkluderende og mindre utstøtende og utestengende når det gjelder grupper i samfunnet som har det vanskelig?

Har du noen gang lurt på hvor all informasjon i samfunnet kommer fra, hvordan den lages og hvem som lager den? Mye av dette er resultatet av samfunnsvitenskapelig forskning, og den bør være troverdig og pålitelig. I dette faget får du selv prøve deg i forskerrollen ved at du skal planlegge, gjennomføre og analysere egne undersøkelser om faglige problemstillinger og tolke resultatene. Sosialkunnskap tar for seg ulike faser i livet fra vugge til grav og er et svært virkelighetsnært fag. I arbeidet med faget vil du oppleve at dine erfaringer er en stor del av pensum, og det kan gi deg både bedre selvinnsikt og dypere samfunnsforståelse. "Alt henger sammen med alt" som det heter i et kjent ordspråk.

Sosialkunnskap har fem hovedområder:

Samfunnsvitenskapelige arbeidsmetoder

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/tm_L%C3%A6replan.aspx?id=2100&laereplanid=179835&visning=2&ho=179839

Livsfasene

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/tm_L%C3%A6replan.aspx?id=2100&laereplanid=179835&visning=2&ho=179840

Velferdsforskjeller

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/tm_L%C3%A6replan.aspx?id=2100&laereplanid=179835&visning=2&ho=179841

Sosiale problemer

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/tm_L%C3%A6replan.aspx?id=2100&laereplanid=179835&visning=2&ho=179842

Velferdsstat og menneskerettigheter

http://www.utdanningsdirektoratet.no/templates/udir/tm_L%C3%A6replan.aspx?id=2100&laereplanid=179835&visning=2&ho=179843

Programfaget sosialkunnskap bygger på programfaget sosiologi og sosialantropologi.

Rettslære 1

Rettslære 1 er et programfag i programområde for samfunnsfag og økonomi. Faget går over 5 uketimer i ett år. Rettslære – ofte kalt jus eller juridiske fag – er faget for deg som ønsker å forstå og lære om de reglene som styrer hva vi kan gjøre og ikke gjøre i et komplisert samfunn som Norge. Du blir også i stand til å argumentere juridisk for ditt syn. Vi dramatiserer rettssaker i klassen, og følger rettssaker i rettssalen.

Eksempler på problemstillinger i rettslære 1 er:

- Kan mor og far bestemme over hva en 16- eller 17-åring gjør med sine egne penger?
- Kan onkel Skruve gjøre Donald arveløs? – eller kan mor og far gjøre deg arveløs?
- Får gutten foreldreansvaret til barnet sitt hvis han og kjæresten ikke er gift?
- Hvorfor lønner det seg å gifte seg med en karrierejeger fremfor en rik pappagutt (mammajente)?
- Har jeg rett til pause hver time på jobben?
- Blir man straffet for drap hvis en du slår til er uheldig når han faller bakover slik at han dør av fallet?

Hovedområder i rettslære 1:

Metodelære omfatter sentrale faglige begreper, etikk og rettshistorie, lovtolking og juridisk metode som grunnlag for å løse juridiske problemstillinger. (Metodelære er tema både i rettslære 1 og 2).

Familierett handler om samlivsformer, med vekt på regler om samliv og skilsmisse i ekteskapsloven. Familierett omfatter reglene i barneloven om forholdet mellom foreldre og barn, reglene om rettigheter barn har, reglene i vergemålsloven om den rettslige handleevnen til barn og FNs barnekonvensjon.

Arverett handler om reglene i arveloven om vanlig arv og arv etter testament. Retten til å sitte i uskiftet bo når den ene ektefellen dør, og stillingen til samboer og registrert homofil partner ved arveoppgjør hører også med.

Arbeidsrett og likestilling handler om rettigheter og plikter som arbeidstakeren og arbeidsgiveren har, med vekt på arbeidsmiljøloven. Det omfatter også de sentrale reglene som gjelder med ansettelse og oppsigelse, ferieloven, likestillingsloven og diskrimineringsloven.

Strafferett handler om allmenne regler i straffelova, vilkår for straff og spesielle regler om tyveri, underslag, nasking, legemskrenkelse og drap. I tillegg tar vi for oss veitrafikkloven. Fengsel, bot, forvaring, samfunnstjeneste og andre straffer lærer vi om.

Rettergangsordningen handler om hvordan rettssikkerheten er tatt vare på gjennom domstolsordningen og de viktigste internasjonale domstolene.

Rettslære 2

Rettslære 2 er et programfag i programområde for samfunnsfag og økonomi. Faget går over 5 uketimer i ett år. Det er ikke nødvendig å ha rettslære 1 før man velger rettslære 2. Det er mulig å ha ett av de to fagene på vg2 og det andre av de to fagene på vg3.

Eksempler på problemstillinger i rettslære 2 er:

- Må en niåring som knuser et vindu erstatte skaden med sine egne penger?
- Er det riktig å sette 15-åringer i fengsel sammen med erfarne kriminelle, drapsmenn, og ranere?
- Kan Norge vedta å kastre voldtaktsmenn?
- Er en underskrevet avtale mellom russejenter og en filmprodusent om å lage en mykpornofilm bindende?
- Hvordan kan du bruke lovverket til din fordel når du har kjøpt noe som senere går i stykker?
- Hvilke regler må byråkratene i staten og kommunene følge når du skal klage på en karakter eller et firma forsøker å tjene penger på å bygge om skoler?
- Hvor krevende er det å legge grunnlaget for en interessant jobb med høy lønn?

Hovedområder i rettslære 2:

Metodelære omfatter sentrale faglige begreper, etikk og rettshistorie, lovtolkning og juridisk metode som grunnlag for å løse juridiske problemstillinger. (Metodelære er tema både i rettslære 1 og 2).

Erstatningsrett handler om både lovfestede regler (skadeserstatningsloven og bilansvarsloven) og ulovfestede regler om subjektivt og objektivt ansvar i forbindelse med skader. Ansvar til barn, foreldre og arbeidsgivere er et sentralt tema.

Menneskeretter dreier seg om sentrale konvensjoner og traktater om menneskeretter, blant annet Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EIK).

Hovedområdet handler også om reglene for personvern.

Avtalerett omfatter hovedprinsippene i avtaleretten, reglene om inngåing av avtaler, fullmaktslære, ugildskap og prinsippa for utfylling og tolking av avtaler.

Kjøpsrett og forbrukerrett handler om retter og plikter som kjøperen og selgeren har etter kjøpsloven, forbrukerkjøpsloven og angrerettsloven. Vi lærer også om forbrukertvistloven og markedsføringsloven.

Forvaltingsrett dreier seg om hvordan forvaltningen er organisert. Reglene i forvaltingsloven om habilitet og saksbehandling er sentrale. Vi tar også opp offentlighetsloven og miljørett.

Faglærere du kan snakke med om rettslære: Ragnhild Mork, Egil Weltzien Holst

Samfunnsøkonomi 1 og 2

Muligheter faget gir

Samfunnsøkonomi er et programfag i programområde for samfunnsfag og økonomi. Faget går over 5 uketimer på VG2 og 5 uketimer på VG3.

I kombinasjon med andre økonomifag og matematikk vil samfunnsøkonomi gi deg store fordeler ved senere studier innen økonomi og ledelse. Det vil også gjøre deg bedre i stand til å forstå nyheter og samfunnsdebatt som handler om økonomiske sammenhenger i Norge og internasjonalt. Faget er derfor kanskje det mest allmenndannende av økonomifagene.

Fagets innhold

Økonomi spiller en vesentlig rolle i alle menneskers liv og hverdag. Din levestandard har stor sammenheng med hvordan Norges økonomi utvikler seg. Iht. FN er Norge verdens beste land å bo i. Er det tilfeldig, eller...? Faget Samfunnsøkonomi skal bidra til å gi deg innsikt i økonomiske prosesser og sammenhenger. Målet er også at faget skal motivere deg til samfunnsengasjement og aktiv deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Samfunnsøkonomi skal gi deg kompetanse i økonomisk politikk og teori. Videre skal faget utvikle forståelse for hvordan politikere kan bruke penge- og finanspolitiske virkemidler til å nå sine mål.

Hovedområder:

Markedsteori: handler om hvordan priser blir bestemt i et marked

Nasjonalregnskap og økonomisk vekst handler om et lands produksjon og økonomiske vekst.

Arbeidsmarked og arbeidsledighet handler om teorier for hvordan arbeidsløshet oppstår, og hva slags økonomisk politikk som kan motvirke arbeidsledighet.

Prisvekst og pengepolitikk handler om ulike årsaker til prisstigning og hvilke virkemidler det offentlige har til å regulere prisstigning.

Inntektsfordeling og miljøproblemer handler om hvordan inntekter fordeles innad i det enkelte land og mellom land, og hvilke virkemidler myndighetene kan bruke for å påvirke inntektsfordelingen.

Internasjonal økonomi: dreier seg om årsaker til og virkninger av internasjonal handel.

Økonomisk vekst handler om mulige årsaker til økonomisk vekst og ulike virkemidler for å skape økonomisk vekst.

Arbeidsledighet og økonomisk politikk dreier seg om ulike årsaker til arbeidsledighet og hva slags økonomisk politikk som kan motvirke arbeidsledighet.

Arbeidsformer

Ved bruk av varierte metoder og ulike læringsarenaer skal opplæringen i faget stimulere til nysgjerrighet, kreativitet, samarbeid, refleksjon og kritisk tenking. Samfunnsøkonomi vil kunne gi et godt grunnlag for deltakelse i arbeidslivet, videre studier og livslang læring.

Forutsetninger for å ta faget

Ingen spesielle forutsetninger.

Faglærere du kan snakke med om samfunnsøkonomi: Kjell Tynes, Egil Weltzien Holst

ENTREPRENØRSKAP OG BEDRIFTSETBLERING 1 og 2

Et studiespesialiserende utdanningsprogram innenfor programområde samfunnsfag og økonomi.

Entreprenørskap og bedriftsetablering 1 (5 t/uke)

I dette faget vil du lære om entreprenørskap – dvs. om det å starte og drive en bedrift. Du vil lære om hvilken rolle entreprenørskap har for verdiskapningen i samfunnet. Du vil få oppgaver innen markedsføring, salg, økonomi og personalpolitikk.

Vi vil jobbe med kreativitet og nettverksbygging. Vi vil jobbe med praktiske problemstillinger og etablere en ungdomsbedrift. Du får standpunkt karakter i faget, og du kan bli trukket ut til lokalt gitt muntlig eksamen.

Entreprenørskap og bedriftsutvikling 2 (5 t/uke)

I dette faget vil du lære om hvordan bedrifter kan videreutvikles ved hjelp av ulike metoder. Stikkord her er for eksempel ledelse, organisering, økonomi, personale, markedsføring, produksjonsprosess. Du vil også lære om hvordan norske virksomheter kan være en aktør i et internasjonalt marked.

Du får standpunkt karakter i faget, og du kan bli trukket ut til sentralt gitt skriftlig eksamen, eller til lokalt gitt muntlig eksamen.

Disse to fagene kan tas uavhengig av hverandre.

Oversikt over hovedområder:

Entreprenørskap og bedriftsutvikling 1	Entreprenørskap	Etablering	Drift
Entreprenørskap og bedriftsutvikling 2	Bedriftsutvikling	Innovasjon	Internasjonalisering

Faglærer du kan snakke med: Ruth-Wenche Vinje, Kjell Tynes

Breddeidrett 1

Hvis du ønsker deg muligheter til egenutvikling gjennom bred og allsidig aktivitets- og idrettserfaring bør du velge breddeidrett. Programfaget er lagt ut med 2 timer på vg1 og 3 timer på vg2.

Faget er strukturert i tre hovedområder :

idrettsaktiviteter
basistrening
fysisk aktivitet og helse

Her ved skolen vektlegges ulike ballspill, men også utradisjonelle skoleidretter som for eksempel golf.

Spjelkavik vgs har gode anlegg for idrettsfag. I Spjelkavikhallen er der i tillegg til fire idrettssaler et styrketreningsrom og en klatrevegg. Fotballbanen til Spjelkavik idrettslag kan også benyttes. Rundt skolen har vi et stort friområde med blant annet Emblemsfjellet som nærmeste nabo. Dessuten har vi i nærområdet: Moa svømmehall, Frisksenteret, Fremmerholen Treningsstudio, Treffsenteret og et alpinanlegg like ved skolen.

Formål

Ungdommens valg av idretts- og friluftaktiviteter er i stadig endring. I dagens ungdomskultur finner vi tradisjonelle idretter sammen med nyere og mer moderne idretter og aktiviteter. Gode vaner for fysisk aktivitet i ungdomsårene har positiv effekt på den enkeltes levevaner og helse. Programfaget breddeidrett er et tilbud til ungdom som ønsker allsidig aktivitet der de kan tilegne seg kunnskap om og ferdigheter i flere forskjellige idretter og aktiviteter.

Opplæringen i programfaget breddeidrett skal gi ungdom muligheter til egenutvikling gjennom bred og allsidig aktivitets- og idrettserfaring. Opplæringen skal skape opplevelser som styrker den enkeltes selvtillit og selvfølelse, og gi innsikt i og forståelse for betydningen av å være i god fysisk form. I tillegg er basistrening og fysisk aktivitet og helse sentrale tema. Opplæringen skal videre bidra til kunnskap om hvordan en gjennom allsidig og variert kroppsbruk kan utvikle og holde kroppen ved like. Dette kan være viktige bidrag til å forstå sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse. Opplæringen skal utvikle evnen til å verdsette andres innsats.

Opplæringen i programfaget skal bidra til å utdanne aktive og bevisste ungdommer til ressurspersoner i lokale idrettsmiljøer. Aktivitetene skal gi utfordring, spenning, glede og mestring, og bidra til opplevelser og samhold i fellesskap med andre.

Breddeidrett 1 (sentrale punkter i læreplanen)

Idrettsaktiviteter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- demonstrere ferdigheter i minst én lagidrett og én individuell idrettsaktivitet

- anvende regler og normer innenfor de valgte idrettene
- gjennomføre ulike lekaktiviteter
- gjennomføre rytmiske aktiviteter til musikk
- vise evne til forpliktende samarbeid og fair play

Basistrening

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjennomføre trening av fysiske, psykiske og koordinative egenskaper
- planlegge, gjennomføre og vurdere basistreningsøkter

Fysisk aktivitet og helse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjennomføre helsefremmende trening og trening som kan forebygge skader
- forklare hvordan ulike treningsformer påvirker hjerte- og karsystemet og muskel- og skjelettsystemet

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

- Elevene skal ha en standpunktkarakter.
- Elevene kan trekkes ut til en praktisk-muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Faglærer du kan snakke med: Henrik Tveter, Olav Grønningsæter